

Posudek diplomové práce Elišky Boumové Osobnost a dílo Václava Havla ve výuce češtiny pro cizince

Předložená diplomová práce je svým tématem na pomezí didaktiky jazyka a interkulturní výchovy.

1. Koncepce práce

Původní záměr práce byl výrazně jiný, než jaký sleduje předložený text. Téma Václava Havla ve výuce češtiny pro cizince bylo vybráno jako příklad tématu z oblasti kulturních reálií, které mělo fungovat jako modelový příklad pro didaktické zpracování – tedy jako ukázka realizace ve výuce včetně práce se studenty – nerodilými mluvčími a včetně reflexe materiálu ve výuce. Tento záměr se vlivem časové tísně i pandemické situace proměnil, z tématu Václava Havla se stalo ústřední téma práce nikoliv jako model, ale jako objekt zájmu. Tímto rozhodnutím se z práce z velké části vytratil didaktický aspekt realizovaného výzkumu.

Cílem práce se stala potřeba zmapovat a popsat, *zda je téma osobnosti a díla Václava Havla zařazováno do výuky, jaké zkušenosti se zařazováním tématu do výuky češtiny pro cizince lektori mají, jaké přístupy volí a na čem výběr závisí* (s. 9). Autorka text vystavěla zejména na roli reálií v cizojazyčné výuce a na možných typologiích reálií. Teoretická část práce je pojato poněkud mechanicky, autorka se sice snaží o co možná nejširší popis možných přístupů k tématu reálie, vzhledem k výše uvedeným argumentům je koncepce práce velmi křehká – ve výzkumné části je valná část teoretických podkladů nevyužita.

V textu práce je na straně 7 uvedeno: *Reálie jsou v oblasti vzdělávání již zavedeným pojmem. I když se často tento termín v didaktice cizích jazyků používá, nebyla dosud ustálena konkrétní a jasná definice a jejich obsah*. Vzhledem k tomu, že v teoretické části práce autorka popisuje zmíněnou pluralitu přístupů k tématu reálie a sociokulturní kompetence, bylo by na místě dojít spíše k závěru, že jednoduchá definice pojmu není nejen možná, ale ani potřebná, protože výuka vždy vychází z potřeb studentů a z obecných cílů kurzu.

V poznámce pod čarou č. 2 je uvedeno, že autorka používá termíny lektor, učitel a vyučující synonymně, vhodnější by bylo terminologii pro účely práce sjednotit.

Hodnocení: C

2. Metodologie a zpracování dat

Autorka provedla sérii polostrukturovaných rozhovorů s lektory a se studenty, vedle toho analyzovala také vybrané výukové materiály. Z metodologického hlediska je výzkumná část práce trochu neuspořádaná, chybějí některé dílčí informace (resp. informace o respondentech jsou dostupné v přílohách, což je pro čtenáře nekomfortní).

Otázky pro polostrukturované rozhovory měly být lépe promyšleny/formulovány, vzhledem k velikosti zkoumaného vzorku a tématu nelze mezi některými informacemi hledat korelaci, některé spojení jsou nepřesvědčivá (např. na str. 40 je uvedeno: *V případě propojení reálií s výukou některého z gramatických jevů lektoři uváděli např. minulý čas v souvislosti s historickými událostmi nebo vysvětlení adjektiv s využitím mj. jména Václava Havla. V souvislosti s výsledky analýzy učebnic se domníváme, že tyto odpovědi byly vázány právě na metodiku užitou v učebnicích.* Domnívám se, že nelze hledat gramatický jev, který by byl nějak typický pro výuku tématu Václav Havel (resp. uvedená tvrzení budou platná pro jakoukoliv osobnost).

Ve výzkumné části chybí jednoznačně popsany postup, jak byly vybírány učebnice pro analýzu. Analýza učebnic je zpracována pečlivě, autorka vytvořila jednotný postup, podle kterého všechny učebnice hodnotila, analýza je zpracována přehledně v tabulkách.

Získaná data jsou vhodně prezentována a analyzována, byť jsou spíše popisná a vzhledem k velikosti vzorku nepřinášejí z didaktického hlediska využitelné závěry.

Hodnocení: B

3. Práce s odbornou literaturou

Práce vychází z dostatečného množství odborné literatury, autorka citované pasáže vhodně zapojuje do textu. V práci jsou jednoznačně odlišeny citace od autorského textu.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Z formálního hlediska je práce zpracována dobře, má přiměřený rozsah, obsahuje povinné části (obsah, abstrakt, přílohy apod.). Autorka správně cituje, text je koherentní a odpovídá nárokům odborného stylu.

Hodnocení: A

Celkové hodnocení

Práce Elišky Boumové splňuje požadavky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě. V závislosti na průběhu obhajoby navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Otázka k obhajobě: Spojuji se s postavou VH ve zkoumaných učebnicích nějaké stereotypy?

V Praze 31. 8. 2021

Mgr. Kateřina Šormová, Ph.D.